

Honvédségi Szemle

142. ÉVFOLYAM
2014/I. SZÁM

A MAGYAR HONVÉDSÉG KÖZPONTI FOLYÓIRATA

„TIED VAGYOK, HAZÁM”

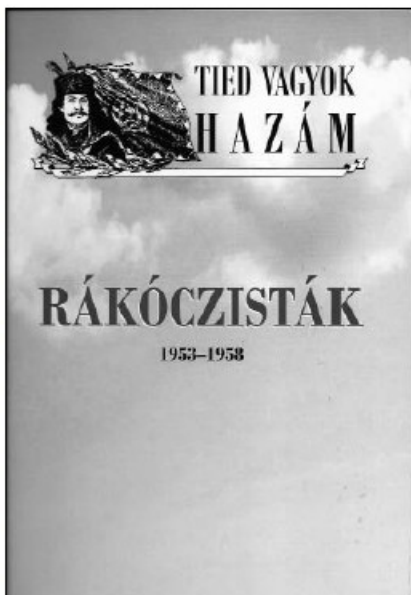
Gondolatok a Rákóczisták 1953–1958 című emlékkönyv kapcsán

Az Országgyűlés 1953. július 4-i ülésén döntött a haderőcsökkentésről és a katonai kiadások lefaragásáról.¹ Ezzel összhangban a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége július 22-i határozatában rögzítette, hogy a Magyar Néphadsereg rendszeresített létszámát 6708 tiszttel, 8883 tiszthelyetessel, 6699 tisztii iskolai hallgatóval és növendékkel, 29 970 honvéddel, valamint 2206 polgári alkalmazottal, összesen 54 466 fővel – közel 25%-kal! – kell csökkenteni.² Ez azt jelentette a közel 160 ezresre olvadt Magyar Néphadsereg esetében, hogy ezúttal már alapvetően az új, munkás-paraszt származású – ugyanakkor alacsony iskolázottságú – tisztektől kellett megválniuk, ezzel nem szilárdítva a megmaradók egzisztenciális biztonságát vagy a tisztii iskolák és akadémiák vonzerejét. Így talán nem véletlen, hogy a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1953. augusztus 20-án *főiskolai rangra emelte* a Honvéd Akadémiát és a Sztálin Katonai Politikai Akadémiát, illetve a *mi-*

nőségi tisztii utánpótlás biztosítása érdekében szeptember második felében *Esztergomban megkezdte működését a II. Rákóczi Ferenc Katonai Középiskola*.³

Ugyancsak „szembement” a nagyarányú leszereléssel – bár ugyanakkor a majdani *mi-nőségi* tisztii megalapozását szolgálta –, hogy a II. Rákóczi Ferenc Katonai Középiskola új szervezetre térhetett át 1954 júliusában, aminek következtében az addigi 200 helyett 600 főre nőtt növendéki létszáma. Ezzel a teljes állománya 432-ről 1088 főre ugrott.⁴

A fent említett eseményre, a II. Rákóczi Ferenc Katonai Középiskola 1953. szeptember 21-i megnyitásának 60. évfordulójára emlékeztek mátyásföldi néhai alma materükben az egykor volt tanárok, nevelítisztek és növendékek, mintegy 240-en, sokan hozzátartozóikkal.

¹ Csendes László – Gellért Tibor: *Kronológia a Honvédség történetéből 1945–1990*. HVK Tudományos Munkaszervezési Osztály, Bp. 1993. 132.

² Csendes László – Gellért Tibor: *Háborútól a forradalomig 1945–1955*. HM Oktatási és Kulturális Anyagellátó Központ, Bp. 1994. 76.

³ Csendes – Gellért: *Kronológia...* 133–134.

⁴ Uo. 139.

A már a megalakulását követően fogalommá vált tanintézettel kapcsolatban volt mire emlékezni! Sok szó esett a parancsnoki karról – mindenekelőtt Oláh István alezredes, iskolaparancsnokról, a szó igaz értelmében nevelő tisztokről („nevelőtisztek”), a kiváló felkészültségű tanári karról, s önmagukról, a növendéki életéről, a fantasztikus szellemről, a szerető gondoskodással párosult követelménytámasztásról, a tanulásról, sportról, kulturális életéről, összességében az *életre, katonai pályára* történő felkészítésről, felkészülésről. És nagyon sok *téveszméről!*

Ugyanis, az alig 5 éves fennállását megélt „RÁKÓCZIRÓL” – számunkra 60 év után is csupa nagybetűvel! – sok téveszme, rosszindulatú torzítás kerengett.

Azt még a legelszántabb ellenzők sem tudták megkérdőjelezni, hogy komoly egészségügyi és tanulmányi követelményeknek kellett megfelelniük azoknak az általános iskolát kitűnő, jeles vagy jó eredménnyel elvégző felvételizőknek, akiknek a 11-12 órás vizsgáztatás után csak töredéke (pl. 1956-ban 1270 jelentkezőből 197!) válhatott „rákóczi” növendékké.

Hosszú évtizedeken át élő „vád” volt viszont, hogy „káderyerek” gyűjtőhelye volt az iskola. Természetesen, volt ilyen tendencia és törekvés is, de a *tényszámok* mégis mást mutatnak: pl. az 1953/54-es tanévben a felvett növendékek 29,3%-a volt munkás, 10,5%-a paraszt, 32,2%-a értelmiségi(!), 8,1%-a „egyéb” származású, s 19,7%-a jött „fegyveres” családból. (Természetesen az sem lehet „érdetelen” e vonatkozásban, hogy 1956 tavaszán én református papok dédunokája és unokája, valamint jegyző gyermekeként vétemtem fel – Oláh alezredes személyes utasítására!) De, ami a fenti „káderyerkvád” szempontjából lényegesebb, ugyancsak az első tanév növendékeinek 1,44%-a tartozott tábornoki, 7,21%-a vállalat- vagy intézményigazgatói, 9,13%-a minisztériumi, országos szintű intézményi főosztály- vagy osztályvezetői, 6,73%-a pártmunkási, 3,36%-a pedig tanácselnöki családba. Tehát, mindössze 27,78%-nyi „káderyerek” vételet fel az 1. tanévben!³

Úgyszintén kedvenc „lemeze” volt az ellendrukkereknek, hogy túl drága volt a képzés, mivel nagyon sokan kimaradtak menet közben a katonai középiskolából. Nos, fennállása 5 éve alatt 1266 növendékből 409 érettségizett, s megszűnése miatt a 3. évfolyamon végzett 143, a 2.-on 165 és az 1. évfolyamon 198 növendék. Tehát összesen 351 (27,72%) növendék hagyta el az évek során a tanintézetet⁴ (a tiszti iskolák évtizedeken keresztül évenkénti 30-50% közeli lemorzsolódással küzdöttek!), de ha figyelembe vesszük az országos átlagot jóval meghaladó követelményeket, s különösen az 1956. november 4-i „rettenetet”, a szovjet csapatok általi 45 perces beltűli „ki- és hazaüzetésünket” Mátyásföldről, akkor ez az érték akár indokolt is lehet! Nem beszélve arról, hogy a civil életbe beilleszkedett, de „rákócziista attitűdű” társaink többsége magas képesítést szerezve, rendkívül hasznos és megbecsült tagjaivá vált a magyar társadalomnak.

Hosszú évtizedeken keresztül azt sem illet számba venni, hogy a fent említett 700-800 tisztté vált egykori rákócziából 4-en érdemelték ki a vezérezerdesi, 2-en az altábornagyi, 15-en a vezérőrnagyi, 4-en a dandártábornoki és 65-en az ezredesi rendfokozatot. Nem véletlenül, hiszen a volt növendékek fél évszázad múltán is úgy emlékeznek vissza az alma materre, mint ami „...további életünk meghatározója lett (...), ahol a tudás utáni vágyat, a kiegyensúlyozott, igényes és kulturáltan »irányított« nevelést kaptuk”⁵. „Az ott megtett első lépések, az iskola magamba szívott szellemisége, a kötelezettségérzet és elkötelezettség, a hozzá és növendéktársaimhoz való érzelmi-bajtársi kötődés, egész életem mindennapjai-

³ Rákócziak 1953–1958. MH Budapesti Nyugállományúak Klubja Rákócziista Tagozat, Budapest, 2013. 46.

⁴ Uo. 335.

⁵ Uo. 155.

nak meghatározó ÉLMÉNYÉVÉ, iránytűjévé, magatartási kötelezettségévé vált.”⁸ Avagy: „...nem vállalkozom arra, hogy szeretett iskolánknak helyet jelöljek a magyar közoktatás történetében. Nem túlozk viszont, ha azt mondom, Iskolánk rövid öt éves működése annak kiemelkedő fejezete! Ha nem a politikai előrelátás hiánya, a szakmai irigység és tudatlanság mondatja ki felette a vétőt, Iskolánk Mátyásföldön vagy Hűvösvölgyben lehetett volna akár egy új és modern »Fasor«. Megvolt hozzá minden adottság, anyagi és tárgyi feltétel, legfőként pedig tanáraink szellemi képessége. Akik innen mégis kikerültek, ha nem is forgatták fel a tudományos életet, de a Magyar Néphadsereg (s tegyük hozzá: a Magyar Honvédség! – Sz. M.) életét jelentősen befolyásolták. Volt időszak, amikor közülünk – a mi évfolyamunkból is – került ki a hadsereg gerince, felső és középszintű vezetése.”⁹

Nos, a korábban említett több száz, öszbe csavarodott, avagy megritkult hajú, még mindig katonás tartású, esetleg botra támaszkodó egykori „rákós” zarándokolt el Mátyásföldre tisztelni és emlékezni a II. Rákóczi Ferenc Katonai Középiskolára. De a megjelentek s az eljönni nem tudók döntő többsége nem elégedett meg ennyivel. Hosszú hónapok óta gyűjtötték az iskolával kapcsolatos tényeket, írták emlékeiket, majd néhányan szerkesztették a forintadományaikból kiadott, szép kiállítású Rákóczisták 1953–1958 című emlékkönyvet.

Ezzel is – mint egész életükkel – bizonyították: évtizedeken át vezérlő csillaguknak tekintették és tekintik a II. Rákóczi Ferenc Katonai Középiskola újságjának címét: „TIED VAGYOK, HAZÁM!

„Rákóczisták 1953–1958”. *MH Budapesti Nyugállományiak Klubja Rákóczista Tagozat, Petit Real Kiadó, Budapest, 2013., 367 oldal.*

Szabó Miklós ny. altábornagy

⁸ Uo. 185.

⁹ Uo. 211.